

Юли 2014

Навремето се впечатлявах как границите с размах променят бита. Сякаш и хора и език и религия са едни и същи, но от едната страна нещата са така, от другата – съвсем иначе. В момента по-скоро усещам, че тези студени чудовища – държавите – не съществуват. Има само релефи и пътища, свързващи безбройните точки на планетата, а разликите са предимно на хартия... и в главата ни. Същото е и с народите. Ако многобройните ни срещи са само с една поредица от индивиди, народите изчезват, стават излишни. Всъщност и двете гледни точки се допълват и може би изобщо не си противоречат. Може би само локализиращ личната ни перспектива и точката ни във времето, а утре ще погледнем по друг начин и ще намерим други, нови преходни истини. С такива мисли за втори път след 6-7 години стъпихме във Венецуела. Наистина, югоизточната ѝ част, граничеща с Бразилия и Гаяна, не е съвсем характерна. Като една покрайнина с малобройно население, обстановката тук нямаше общи точки с анонимните ужаси на големия град - от Каракас до Пуерто Кабейо, Маракаибо или Сиудад Боливар. Бекпекъри, идващи от вътрешността, разправяха за обири под дулото на пистолет, насочен от деца, други просто били ограбени от полицаи/военни на пост, трети го закъсали иначе. Звучеше сякаш нископлатените устои на държавата скоро ще вземат юздите в свои ръце, сякаш след толкова провалени управленчески модели отново идва ред на хунтата. Новият силен боливар, роден чрез аборта на няколко нули от стария слаб боливар по време на предното ни посещение, вече бе възвърнал две от нулите си – по неофициалния курс. Бензинът все още бе по-евтин от водата, но в Бразилия бензинът е евро за литър и по бензиностанциите опашки се виеха на километри. Стоките в магазините бяха на купчини от по стотина еднотипни артикула, но точно тук в Санта Елена все пак имаше изобилие, поради близостта до Бразилия.

Шансове да намерим газ имаше само по туристическите агенции – изобщо не се пробвах. Палатка все още няхмахме, но се надявах да наемем от последното село преди Рорайма – Парайтепуи. Не особено разнообразно студено меню за 5 дни скалпихме от овесени ядки, каперси и соев сос. Купихме бисквити, кармелити (твърд, сладък хляб), сирене, риба и мед. Най-трудно намерихме нескафе, сякаш го внасяха от луната... и потеглихме. Първата отсечка до Сан Франциско е около 70 км по асфалт. От автогарата няколко автобуса дневно тръгват на север, но билети за къси разстояния не се продават. От площада на Санта Елена трябвало да има автобус за местните индианци пемон, но той също не се появи. Върнахме се и вдигнахме палец пред автогарата. За 4 часа спря само една кола – можела да ни вземе на 15 км. Отказахме и благодарихме, трафикът беше никакъв, а заваля и дъжд. От време на време минаваше по пикап с гроздове селяни в багажника, който дори не намаляваше. Едва следобед спря първо колективно такси. Платихме по 200 боливара и скочихме вътре, а 70-те км минахме за 45 минути. Хапнахме в Сан Франциско, после намерихме стая, а вечерта се забавлявахме с мишле, намерило нашето сиренце. Втората отсечка до Парайтепуи е 27 км. Потеглихме пеш. От време на време минаваше джип на агенция, пълен с туристи, така че дори не махахме. Показаха се малки зелени хълмове с предимно тревна растителност, само около реките като в оазис се скупчваха дървета. Нямаше села, не виждахме хора. Цигарите привършваха, но се появиха пури-пури. Малки мушици, оставящи може би по-големи от собствените си размери червени точици по кожата. Първоначално не особено неприятно, на втория ден мястото се подува и сърби. Не помага дори ако веднага изстискаш ухапаното. Мушиците обитават предимно водоеми и примерно цял един базов лагер по-нататък бе зарязан заради близката река и изобилието от пури-пури. След 7-8 часа бяхме в селото и случайно срещнахме Омар, който както повечето си

съселяни се оказа гид (гидовете за задължителни и националният парк е една добре организирана селска мафия). Спазарихме цена за 3 дни, наехме евтина палатка и я опънахме над ламаринената му едностайна колиба. До нея в калта си играеха 5 деца, жена му готвеше под навес, водата идваше по маркуч, а той продължаваше и към долната махала, чието водоснабдяване, поради липсата на кранче, често прекъсвахме.

Цялата Гран Сабана е огромна, зелена, стъпаловидна тераса. Първото плато над пътя бе на 1200 м.н.в., след Парайтепуи пак така отчетливо се качихме до 1500 м, а след още 20 км финалното тепуи (с топографията на табуретка) пак се издига на 400-500 метра над всичко останало. Леко безсмислено и Гаяна и Бразилия предявяват претенции към части от тези парчета земя, принадлежащи на практика само на индианците от Парайтепуи. На километър от Рорайма, пак толкова рязко се надвесва и платото Кукенан, а пролуката между тях е само един улей, една детска пързалка за ветровете. Естествените скални паравани спират и облаците, сезоните биват мокър и още по-мокър. Водопадите Рорайма и Кукенан скачат на няколко каскади общо 600 метра, а водата е чиста и става за пиене и без филтриране, въпреки зелените или червените си оттенъци. Кукенан е затворен за посещение от както по отвесите му изчезнал бразилец. Сега касике-то (вожда) понякога давал прескъпи разрешителни на алпинистите, решили да се пробват точно тук. По тази причина, преди години, други по-бедни алпинисти шурмували източните отвеси направо от Гаяна. И само стигането им до подстъпите от тази страна си е геройство. Но стандартният маршрут си остава плато Рорайма от запад - по рампата - без особени трудности или неприятни пасажи. В ниското се прекосяват две реки, без затруднения даже при дъжд. Следва полегат участък по вододелно било. Пътеките са утъпкани, групи минават целогодишно. Ядове може да има единствено с пури-пурите; видяхме също и коралова змия, но по-скоро тя е застрашеният вид. Постепенно скалата променя цвета си. Бяла в ниското, розова – в средата, черният пояс застъпва щафетата малко под платото. Растителността залинява и зачезва, остава само един лабиринт от неизразени като въздишки форми, скали и бегли очертания. Ориентацията се разпада и мъглата не е удачно време за шляене. Пътеките все още си личат, но само със засилено внимание, а някои по-далечни части от платото са насечени и ерозирали като цепки на ледник. Няма навигация, която да те извади от там, освен тази на познаващите района местни. Въпреки това задължителното им присъствие не е оправдано... а най-вече показва, кога дадено място е прехвърлило невинния период от съществуването си. В най-натоварения сезон пристигат по толкова групи, че пещерите и скалните дупки не стигат за всички. Погледнато от ниското, масираното човешко нашествие към платото е като отрова в извора. Но точно във Венецуела тези проблеми са само на края на една дълга опашка от по-сериозни други.

Времето се развали. През следващите 2 дни валя непрестанно, а обратно в Парайтепуи падна такава мъгла, че едвам намерихме бараката на Омар. Пак се спуснахме пеш до пътя, а там извадихме късмет с моментален стоп – камион за Санта Елена, в който след пренареждане на багажа се побрахме на предната седалка. В града отново срещнахме Дейвид – канадец, шляещ се из града от десетина дни само с папка документи в ръка. Освободен от материалните си притежания някъде из Венецуела, той вече ни бе спирал веднъж на улицата. Искал да се придвижи до най-близкото консулство в Бразилия и да извади пасаван, защото вече нямало консулство във Венецуела. В папката носеше документи, копия и удостоверения за ваксинации, с които да напусне страната. С последните си пари купил билет за автобуса, после спал на автогарата. Подозрителен ми бе от самото начало, но все пак му оставихме 2 евро. Сега историята му леко се промени – в Бразилия било лудница по време на световното, цените (не само на транспорта) скочили неимоверно, а консулствата били заети. Щели да изпратят

пасавана по куриер. За да посъбере някой друг боливар, вадил злато цяла седмица. Искаше да му помогнем за сайт, чрез който да продава злато онлайн. Златото вървяло по 900 \$ унцията тук – тоест щял да има 50 % печалба. Историята вече смърдеше от всякъде, но Дейвид ни стана симпатичен и в крайна сметка осъществихме сложна интернет транзакция. Даде ни пари в брой, но нямал цялата сума. Дейвид, казах му, няма да се отделя от теб докато не получи и остатъка. И след няколко часа Дейвид накрая намери познатия си златар, продаде му около 4 грама и се разплатихме. Не искам и да знам какво се е случило по-нататък с този авантюрист, винаги кипящ от идеи.